

Monumentnummer*: 511509

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 13 oktober 1999
Kadaster deel/nr: 14641/37

<i>Complexnummer</i>	<i>Complexnaam</i>
511508	Baest

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Oost West en Middelbeers	Oirschot	Noord-Brabant

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Dr. J. v.d. Mortellaan	13		5091 JJ	Oost West en Middelbeers	Bij	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Oost-, West- en Middelbeers	B			276
Oost-, West- en Middelbeers	B			284
Oost-, West- en Middelbeers	B			310
Oost-, West- en Middelbeers	B			311
Oost-, West- en Middelbeers	B			312
Oost-, West- en Middelbeers	B			351
Oost-, West- en Middelbeers	B			362
Oost-, West- en Middelbeers	B			363
Oost-, West- en Middelbeers	B			365
Oost-, West- en Middelbeers	B			366
Oost-, West- en Middelbeers	B			374
Oost-, West- en Middelbeers	B			375
Oost-, West- en Middelbeers	B			376
Oost-, West- en Middelbeers	B			379
Oost-, West- en Middelbeers	B			380
Oost-, West- en Middelbeers	B			501

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Oost-, West- en Middelbeers	B			794
Oost-, West- en Middelbeers	F			85
Oost-, West- en Middelbeers	F			86
Oost-, West- en Middelbeers	F			87
Oost-, West- en Middelbeers	G			334
Oost-, West- en Middelbeers	B			1139
Oost-, West- en Middelbeers	B			1246
Oost-, West- en Middelbeers	B			1358
Oost-, West- en Middelbeers	B			1419
Oost-, West- en Middelbeers	B			1594
Oost-, West- en Middelbeers	B			1595
Oost-, West- en Middelbeers	B			1596
Oost-, West- en Middelbeers	B			1598
Oost-, West- en Middelbeers	B			1600
Oost-, West- en Middelbeers	B			1601
Oost-, West- en Middelbeers	B			1602
Oost-, West- en Middelbeers	B			1606
Oost-, West- en Middelbeers	B			1607
Oost-, West- en Middelbeers	B			1617
Oost-, West- en Middelbeers	B			1629
Oost-, West- en Middelbeers	B			1630
Oost-, West- en Middelbeers	B			1633
Oost-, West- en Middelbeers	B			1634
Oost-, West- en Middelbeers	B			1635
Oost-, West- en Middelbeers	B			1640
Oost-, West- en Middelbeers	B			1641
Oost-, West- en Middelbeers	B			1643
Oost-, West- en Middelbeers	B			1645
Oost-, West- en Middelbeers	B			1647
Oost-, West- en Middelbeers	B			1648
Oost-, West- en Middelbeers	B			1720
Oost-, West- en Middelbeers	B			1721
Oost-, West- en Middelbeers	B			1727
Oost-, West- en Middelbeers	B			1728
Oost-, West- en Middelbeers	B			1725
Oost-, West- en Middelbeers	B			1726
Oost-, West- en Middelbeers	B			1724
Oost-, West- en Middelbeers	B			1729

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Oost-, West- en Middelbeers	B			1732
Oost-, West- en Middelbeers	B			1736
Oost-, West- en Middelbeers	B			1737
Oost-, West- en Middelbeers	B			1734
Oost-, West- en Middelbeers	B			1735
Oost-, West- en Middelbeers	B			1738
Oost-, West- en Middelbeers	B			1740
Oost-, West- en Middelbeers	B			1739
Oost-, West- en Middelbeers	B			1741
Oost-, West- en Middelbeers	B			1742
Oost-, West- en Middelbeers	B			1743
Oost-, West- en Middelbeers	B			1744

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG. De historische tuin- en parkaanleg van Baest kenmerkt zich door een verweving van diverse soorten land- en bosbouwpercelen met parkelementen in formele en in landschapsstijl. In essentie is deze verweving van het nuttige met het aangename vanouds een karakteristiek van Baest. In de pauselijke bul uit 1560 werd bepaald dat Baest, dat al in de 13de eeuw in het bezit was van de Abdij van Tongerlo, voor het persoonlijk onderhoud van de bisschop van het nieuwe bisdom van 's-Hertogenbosch zou dienst doen. Sindsdien deed Baest waarschijnlijk dienst als uithof en buitenplaats van deze kerkvorst. De oudste elementen van de aanleg van Baest, die uit de 16de eeuw dateren en wellicht van nog oudere datum zijn, is de centraal gelegen huisplaats, die in een ruime onregelmatige curve verlopende toegangslaan (Van de Mortellaan) die de aanleg over de gehele breedte doorkruist, de nog duidelijk herkenbare uitgestrekte wildwallen aan de NW-zijde en ZW-zijde van de aanleg, die tot op heden deels de grens van de aanleg markeren, en het bekenstelsel de Beerse, Grote Beerse en Kleine Beerse, dat in drie sterk meanderende vertakkingen de gehele aanleg in de lengte doorsnijdt. Uit de 17de en 18de en deels uit de 19de eeuw dateert het formele lanenpatroon, dat in rechte lijnen, vierkante en rechthoekige figuren en in de vorm van een ornamentale ganzevoet het kader van en verbindingselement tussen de land- en bosbouwpercelen vormt. Een belangrijke laan is de 1000 meter lange toegangslaan (Torendreef; voorzien van een dubbele laanbeplanting met beuk) aan de achterzijde van het huis, die tevens zichtlaan is op de kerk van Oirschot (thans is zicht deels doorbroken door een recent gebouwde varkensstal even ten oosten van de Groenewoudse Dijk). Rond 1800 en in de 19de eeuw werden op Baest in de noord- west- en zuidzijde van de aanleg, met name aan weerszijden van de meanderende beek een padenpatroon met omringend parkbos in landschapsstijl aangelegd. Het is opmerkelijk dat bij deze verandering grote delen van Baest hun formele karakter behielden. Alzodanig is de aanleg van Baest vergelijkbaar met de omstreeks de zelfde tijd gewijzigde parken van de Brabantse buitenplaatsen Hondsdonk en Valkenberg (Ulvenhout), waar eveneens land- en bosbouwgronden de belangrijkste taferelen en stoffering voor een wandeling via slingerpaden en formele lanen vormt. Dergelijke 18de- en vroeg 19de-eeuwse aangelegde 'ornamental farms', waarvan er in Nederland nog slechts weinige bewaard zijn, kregen vooral in Gelderland gestalte. Met genoemde buitenplaatsen in Ulvenhout is Baest in de provincie Brabant een rijk en relatief

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gaaf bewaard voorbeeld van dit type Nederlandse cultuurlandschap. Een belangrijke bron van deze aanleg, die in bijna in zijn geheel nog bestaat, is de kaart van Baest uit 1818 (coll. Huis Baest). In 1854 werd de omgrachting rondom het huis gedempt en werd de gracht aan de achterzijde tot de huidige vijverpartij in landschapsstijl vergraven. Omstreeks 1970 werd direct ten zuiden en noorden diverse deeltuinen in formele trant aangelegd. Gezien hun recente datum van aanleg zijn deze deeltuinen voor de bescherming van ondergeschikte betekenis.

Waardering

De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG van Baest is in cultuurhistorisch opzicht van algemeen belang

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de rijke en harmonieuze verweving van in de aanleg herkenbare geschiedenislagen in formele en landschappelijke trant en in de vorm van historische ontginningsarchitectuur van de 16de tot de 20ste eeuw;
- als gaaf bewaard en relatief zeldzaam voorbeeld van een 'ornamental farm' uit omstreeks 1800;
- vanwege de uitgestrektheid van deze 'ornamental farm'.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg